

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

VÄGLEDNING

2. Analysera behov och planera för samverkan

Offentliga aktörers samverkan med frivilliga försvarsorganisationer och frivilliga i civil beredskap

2. Analysera behov och planera för samverkan

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Foto omslag: Marcus Askelöf

Produktion: Advant

Publikationsnummer: MSB1911 - reviderad juli 2022

Innehåll

Analysera behov och planera för samverkan	4
Att planera för samverkan med frivilliga	4
Bedöm behoven	5
Förankra och inventera i organisationen	6
Organisation	6
Finansiering	7
Bedöm frivilligas möjligheter att bidra	8
Förvissa dig om organisationens förutsättningar	9
Säkerhet och lämplighet	10
Upprätta strukturer för samverkan	11

Analysera behov och planera för samverkan

Detta är andra kapitlet i MSB:s vägledning om hur offentliga aktörer kan samverka med frivilliga. Vägledningens kapitel redogör för olika steg på vägen i samverkan för bättre beredskap. I det här kapitlet får du veta hur man kan analysera vilka frivilliga förstärkningsresurser en verksamhet behöver.

En grundlig behovsanalys är en förutsättning för att på ett ändamålsenligt sätt ta tillvara frivilliga krafter både inom totalförsvaret och vid kriser i fredstid. Analysen bör baseras på en god förståelse för frivillighet och olika typer av frivilliga, vilket du kan läsa om i kapitel 1 i denna vägledning.

Kapitlet fokuserar till stor del på de frivilliga försvarsorganisationerna eftersom de har en särskild roll inom totalförsvaret och en viktig roll i fredstida krisberedskap. Utgångspunkten i vägledningen är totalförsvarets behov för rekrytering och utbildning av frivilliga.

Utifrån sådan planering bör aktörer också beakta hur dessa resurser ska kunna nyttjas även inom fredstida krisberedskap i enlighet med målsättningen om ett sammanhängande system för civil beredskap. Andra viktiga aspekter av detta genomgående perspektiv beskrivs i vägledningens övriga kapitel, som finns att nå via [msb.se/frivilliga](https://www.msb.se/frivilliga).

Att planera för samverkan med frivilliga

I regeringens proposition 2009/10:55 *En politik för det civila samhället* anges sex principer för det civila samhällets villkor, vilka är viktiga att beakta i samverkan: självständighet och oberoende, dialog,

kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn, samt mångfald. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har tagit fram metodstöd för offentliga aktörers samverkan med civilsamhället i form av en vägledning och modell.¹

I ett tidigt skede bör arbetet förankras i den offentliga aktörens ledning och i verksamhetens strukturer och processer. Man kan med fördel integrera ett systematiskt och långsiktigt frivilligperspektiv i det bredare arbetet med kompetensförsörjning för civil beredskap. Ansvar för frågorna behöver fastställas och planeringsarbetet resurssättas, till exempel genom att utse en frivilligsamordnare.

I korthet kan processen förenklat sägas bestå av följande steg, vilka beskrivs i kommande avsnitt:

- Bedöm behoven.
- Förankra och inventera i organisationen.
- Bedöm frivilligas möjlighet att bidra.
- Upprätta strukturer för samverkan.

1. MUCF. *Samverkansmodell för offentliga aktörer och civilsamhället*. <https://www.mucof.se/verktyg/samverkansmodell-offentliga-aktorer-och-civilsamhallet>.

Bedöm behoven

Syftet med offentliga aktörers planering för samverkan med frivilliga är att kunna använda frivilliga förstärkningsresurser effektivt och därmed höja sin förmåga att förebygga och hantera samhällsstörningar. När den offentliga aktören planerar samverkan måste den därför ha förstått vad den behöver inom sitt verksamhetsområde.

Målet i beredskapsplaneringen är att ha ett sammanhängande system för civil beredskap. Där förstärker effekterna av de åtgärder som vidtas inom det civila försvaret respektive krisberedskapen varandra. Totalförsvarets krav och behov ska beaktas och är i många fall dimensionerande för de flesta aktörer. När en aktör identifierar sitt behov av stöd kan det gälla kompetensförstärkning för att utföra uppgifter i verksamheten i situationer då organisationens uthållighet kan bli bristande på grund av ökad belastning. Det kan också handla om att identifiera uppgifter som tillkommer vid kris eller höjd beredskap som aktören inte hanterar i vardagen. Dessa olika behov kan ställa olika krav på den samverkan som ska skapas med frivilliga försvarsorganisationer, de frivilliga som eventuellt ska rekryteras samt eventuellt andra frivilligorganisationer.

Det är bra att skapa en helhetsbild av de viktigaste behoven och tillgängliga resurserna. Därför bör planeringen för samverkan med frivilliga göras till en integrerad del av övrigt arbete med beredskapsplanering. Det handlar exempelvis om planering för en robust försörjning som inkluderar kompetensförsörjning. MSB tillhandahåller stöd på detta område, avseende bland annat identifiering av samhällsviktig verksamhet samt kontinuitetshantering och reservkraft.²

Behovsanalyser omfattar att beakta behov av frivilliga inom ramen för planering och bemanning av krigsorganisationer.

Detta är ett av de prioriterade områdena för totalförvarsplaneringen under perioden 2021–2025.³ För detta ändamål finns vägledningar från MSB för myndigheter, kommuner och regioner.⁴ För kommuner finns stöd samlat i materialet i ”Handbok i kommunal krisberedskap” som handlar om olika kommunala verksamheters eller funktioners planering och berör bland annat behovsanalys.⁵

Risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) kan fungera som vägledning och utgångspunkt när man analyserar behoven av frivilliga förstärkningsresurser. Myndigheter, regioner och kommuner ska analysera hot och risker inom det egna ansvarsområdet och regelbundet värdera och sammanställa resultatet av det arbetet i en risk- och sårbarhetsanalys. MSB utfärdar föreskrifter och allmänna råd om risk- och sårbarhetsanalyser för statliga myndigheter⁶, kommuner⁷ och regioner⁸ och ger stöd i redovisningsarbetet.⁹ I en bilaga till föreskrifterna finns indikatorer för bedömning av generell krisberedskap. Vid tidpunkten för publiceringen av denna vägledning arbetar MSB med att ta fram nya RSA-föreskrifter, men indikatorerna från nuvarande föreskrifter kan alltså användas i arbetet med behovsanalysen. På nästa sida finns exempel på indikatorer med relevans för frivilligsamverkan.

3. Försvarsmakten & MSB (2021): Handlingskraft, *Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025*. <https://www.msb.se/contentassets/323649d6eb8440f7abbd421fc0874094/handlingskraft.pdf>.

4. MSB:s stöd avseende krigsorganisation och krigsplacering: <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/krigsorganisation-och-krigsplacering/>.

5. MSB. *Handbok i kommunal krisberedskap*. <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/samlat-stod-till-kommuner/handbok-i-kommunal-krisberedskap/>.

6. MSBFS 2016:7 Föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser.

7. MSBFS 2015:5 Föreskrifter och allmänna råd om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser.

8. MSBFS 2015:4 Föreskrifter och allmänna råd om landstings risk- och sårbarhetsanalyser.

9. På MSB:s webbplats finns en rad olika stöd avseende risk- och sårbarhetsanalyser: [msb.se/rsa](https://www.msb.se/rsa).

2. MSB:s stöd inom försörjningsberedskap: [msb.se/forsorjningsberedskap](https://www.msb.se/forsorjningsberedskap).

Exempel på indikatorer från MSB:s RSA-föreskrifter av relevans för frivilligsamverkan

Avseende resurser återfinns följande aspekter som indikatorer i MSB:s föreskrifter för statliga myndigheters, kommuners, respektive regioners generella krisberedskap:

- Aktören har gjort en behovsanalys av vilka materiella och personella resurser som krävs för att hantera kriser/extraordinära händelser.
- Aktören har uppdaterad och aktuell dokumentation rörande vilka interna materiella och personella resurser som finns att tillgå vid en kris eller extraordinär händelse.
- Aktören har avtal eller överenskommelser med externa aktörer om förstärkningsresurser vid kriser eller extraordinära händelser.

Förankra och inventera i organisationen

Arbetet för att stärka aktörens samverkan med frivilliga bör i ett tidigt skede förankras på lämplig ledningsnivå. Att förankra frågan är en förutsättning för formellt beslut om att arbetet ska genomföras och att eventuell finansiering tillskjuts. Det gör det möjligt att definiera inriktning och prioriteringar, och upprätta interna arbetsprocesser och direktiv.

Stöd för intern förankring kan hämtas i såväl författningar som politiska beslut och riktlinjer vad gäller krisberedskap och totalförsvaret eller andra relevanta områden. Några exempel är följande:

- Förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet¹⁰, där det framgår att myndigheter med uppgifter inom totalförsvaret ska samverka med frivilliga försvarsorganisationer.

- Propositionen (2020/21:30) *Totalförsvaret 2021–2025*, där regeringen lyfter fram de frivilliga försvarsorganisationerna som en viktig del av totalförsvaret och krisberedskapen, och efterlyser vidareutveckling av deras roll inom civilt försvar.
- Propositionen (2009/10:55) *En politik för det civila samhället*, där regeringen fastslår sina mål och principer för att förbättra villkoren för det civila samhället och underlätta för sektorns roll i demokratin - för människors delaktighet och inom samhällsutveckling och välfärd.
- Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) positionspapper *Civilsamhället som utvecklingskraft, demokratiaktör och samverkanspartner* (2018), där det bland annat framhålls att frivilligsatser via civilsamhällets organisationer och självorganiserade nätverk utgör en ovärderlig resurs för det kommunala samordningsarbetet vid räddningsarbete, katastrofsituationer och krishantering.

• Organisation

Tidigt i arbetet är det viktigt att säkerställa intern samordning. En startpunkt kan vara att medarbetare som har relevanta ansvarsområden för arbetet, inom olika delar av den offentliga aktörens organisation, upprättar kontakt. Olika verksamheter involveras med utgångspunkt i sina uppdrag, i lämplig utsträckning i det löpande planeringsarbetet eller i enstaka faser. Arbetsformer definieras och upprättas för det kommande arbetet.

Det är fördelaktigt om frivilliga förstärkningsresurser betraktas som tvärgående kompetensförsörjning, där flera berörda funktioner involveras redan i planeringsstadiet och sedan kontinuerligt. Exempel på funktioner är beredskapsplanering, HR, rättsstöd och funktionerna där behovet av frivilliga finns.

Utöver detta kan det vara bra att i planeringsfasen utse en funktion eller befattning inom den egna verksamheten som har ett särskilt ansvar för samverkan med frivilliga försvarsorganisationer och andra ideella organisationer, till exempel en frivilligsamordnare. Det säkerställer kontinuiteten i arbetet och

10. Härefter "frivilligförordningen".

gör att frivilliga finns med som en aspekt i verksamhetens arbete före, under och efter samhällsstörningar.

Följande kvalifikationer kan vara lämpliga för en frivilligsamordnare:

- Kunskap om frivilliga försvarsorganisationer och andra frivilligorganisationer.
- Erfarenhet av arbete inom eller med frivilligorganisationer såsom frivilliga försvarsorganisationer, till exempel under tidigare samhällsstörningar.
- Kunskap om och erfarenhet av arbete med civil beredskap.
- Erfarenhet av arbete vid samhällsstörningar.

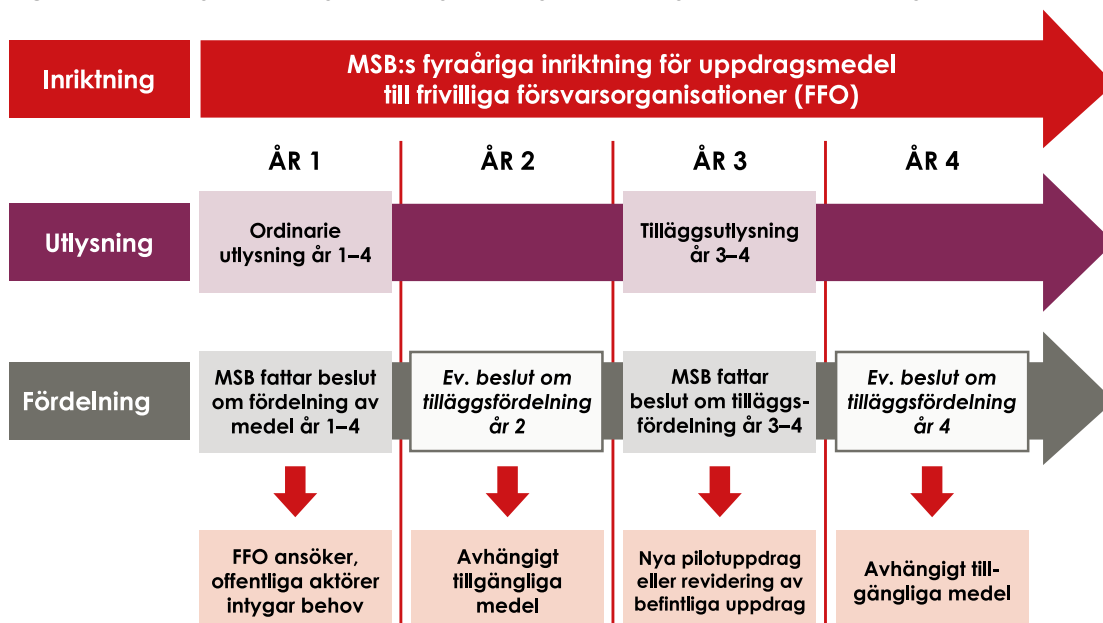
• Finansiering

Offentliga aktörer måste uppskatta och budgetera förväntade kostnader för frivilligas insatser, deras deltagande i övning, den egna planeringen av frivilligsamverkan och eventuell utbildning för frivilliga som den offentliga aktören ansvarar för. Utvecklingsarbete på beredskapsområdet finansieras bland annat med hjälp av anslag 2:4 Krisberedskap¹¹ som hanteras av MSB.

Frivilliga försvarsorganisationer har möjlighet att söka uppdragsersättning för utbildningar av medlemmar för uppgifter hos myndigheter, kommuner och regioner i civil beredskap. En offentlig aktör och en lokal eller regional förening inom en frivillig försvarsorganisation kan ha dialog om behoven. Vid utformningen av ett uppdrag som finansieras av anslag 2:4 Krisberedskap måste det centrala förbundet göra ansökan till MSB och ha dialog om denna. I figur 1 sammanfattas på ett förenklat sätt processen för fördelning av uppdragsersättning till frivilliga försvarsorganisationer.

För samverkan med utbildade frivilliga som tecknar avtal uppstår kostnader för ersättning vid insats, övning och utbildning, men även för frivilliga som arbetar ideellt (till exempel spontanfrivilliga som hjälper till vid en samhällsstörning utan att teckna avtal) uppkommer kostnader kopplat till exempelvis administration och logistik, eller i form av ersättning till en ideell organisation som ansvarar för samordningen.

Figur 1. Fördelning av uppdragsersättning till frivilliga försvarsorganisationer från anslag 2:4 Krisberedskap

11. På MSB:s webbplats finns mer information om finansiering och anslag 2:4 Krisberedskap: <https://www.msb.se/sv/arnesomraden/krisberedskap-civilt-forsvar/finansiering/>.

Finansiering via anslag 2:4 med relevans för frivilligsamverkan

- **Ersättning till frivilliga försvarsorganisationer för frivillig försvarsutbildning och försvarsupplysning**

Anslag 2:4 finansierar uppdragsersättning till de frivilliga försvarsorganisationerna för frivillig försvarsverksamhet med målet att "höja krisberedskapen i samhället och främja totalförsvaret". Denna inriktning anges i MSB:s regleringsbrev. Detta omfattar rekrytering och utbildning av frivilliga till uppdrag hos offentliga aktörer. De frivilliga försvarsorganisationerna mottar också organisationsbidrag och verksamhetsstöd som bland annat finansierar samverkan och dialog med befintliga uppdragsgivare.

Offentliga aktörer agerar alltså uppdragsgivare gentemot de frivilliga försvarsorganisationerna och beställer utbildningar som organisationerna ska utforma och genomföra. Detta regleras i frivilligförordningen, där det framgår att myndigheter efter hörande med berörda frivilliga försvarsorganisationer och deras samarbetsorgan ska ange mål för utbildning av frivilliga, och vilken utbildning myndigheten anser bör genomföras.

Offentliga aktörer för dialog med de frivilliga försvarsorganisationerna och anger behoven av utbildade frivilliga samt kraven på utbildningen och de som deltar. Organisationerna utgår från denna behovsbeskrivning när de ansöker om uppdragsersättning för utbildningsverksamhet.

- **Ersättning till centrala myndigheter för utvecklings- och samverkansprojekt**

Centrala myndigheter har möjlighet att söka särskilda medel ur anslag 2:4 för att finansiera utvecklings- och samverkansprojekt. Samverkan med frivilliga och frivilliga försvarsorganisationer i krisberedskap och civilt försvar är ett prioriterat område. Det kan handla om att utveckla strukturer för kontinuerlig dialog med frivilliga försvarsorganisationer, eller arbete för att stärka processen för behovsanalys avseende frivilliga förstärkningsresurser.

- **Ersättning till länsstyrelser för fleråriga sammanhållna projekt**

Länsstyrelser kan vart fjärde år söka medel från det så kallade sammanhållna projektet som syftar till att stödja och samordna lokala och regionala aktörer i länen. Projektet avser såväl civilt försvar som krisberedskap och ska utveckla förmågan att förebygga och hantera allvarliga samhällsstörningar i länen. Detta kan omfatta samverkan med frivilliga försvarsorganisationer och andra frivilliga.

Kommuner och regioner kan inte söka medel på samma sätt som centrala myndigheter och länsstyrelser, utan tilldelas i stället finansiering enligt särskilda överenskommelser mellan MSB och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Kommunernas medel från anslag 2:4 finansierar förberedande och förebyggande arbete. Åtgärder för att hantera en inträffad händelse kan ej finansieras med ersättningen från anslaget. Ersättningen ska användas i enlighet med överenskommelsen mellan MSB och SKR samt de detaljerade anvisningar som dessa aktörer utformar.

Bedöm frivilligas möjligheter att bidra

Behovsanalysen leder fram till att man identifierar ett antal verksamheter, funktioner eller personalkategorier där frivilliga kan vara en

förstärkningsresurs vid höjd beredskap och fredstida kriser. Efter detta återstår att beakta vilka frivilligresurser som finns tillgängliga, vad dessa kan utföra, samt i vilka av de identifierade områdena eller verksamheterna det är lämpligt för frivilliga att delta.

Inventeringen av tillgängliga frivilligresurser behöver ta hänsyn till lokala och aktörs-specifika förutsättningar. De arton frivilliga försvarsorganisationerna och en rad andra ideella organisationer finns såväl nationellt som på många orter runtom i landet. Lokalt föreningsliv som finns endast i ett visst avgränsat område kan också utgöra en värdefull resurs. Varje aktör bör beakta både vilka frivilligresurser som finns tillgängliga i sin verksamhets geografiska närhet, och vilka frivilliga som besitter rätt kompetenser och resurser.

Vilken typ av frivilliga som är bäst lämpade att utföra en uppgift beror på kraven vid insatsen och aspekter som vad de har för utbildning och övning, eller vad man kan ge dem för utbildning och övning samt möjlighet att teckna avtal med frivilliga.

• Förvissa dig om organisationens förutsättningar

Frivilliga från frivilliga försvarsorganisationer är särskilt lämpade för uppgifter som kräver specialistkompetens, samt arbete i en offentlig aktörs inre organisation som kräver god kännedom om verksamheten och tydlig reglering av ansvar och befogenheter. I kapitel 1 i denna vägledning finns exempel på olika förmågor och kompetenser hos de frivilliga försvarsorganisationerna.

För att få en bild av vilka kompetenser som kan erbjudas av frivilliga försvarsorganisationer och deras medlemmar samt skapa förutsättningar för samplanering, exempelvis avseende finansiering, är dialog och samverkansmöten viktiga verktyg. Mer information om dialog och samplanering med frivilliga försvarsorganisationer vid rekrytering och utbildning finns i kapitel 4 i denna vägledning.¹²

I vissa fall kan det inom den fredstida krisberedskapen vara aktuellt att undersöka möjligheter till samverkan med andra ideella organisationer. Särskilt på lokal nivå kan förmåga att bidra vid en samhällsstörning finnas i andra typer av ideella organisationer än de frivilliga försvarsorganisationerna, till exempel idrottsföreningar, trossamfund och studieförbund. I många kommuner får dessa redan kommunala bidrag för sin verksamhet. Det finns därmed ofta upparbetade kanaler för dialog och samarbete, även om det kanske är i andra delar av kommunens förvaltning än de som har ansvar för arbete med civil beredskap.

12. På webbplatsen www.frivilligutbildning.se presenterar de frivilliga försvarsorganisationerna sina utbildningar samlat tillsammans med kontaktuppgifter till alla organisationers riksförbund.

Tips på tillvägagångssätt

- Sök information och samverkan med andra aktörer lokalt, regionalt och nationellt. Diskutera med andra verksamheter om hur deras samverkan ser ut med frivilliga försvarsorganisationer och andra frivilligorganisationer.
- Det kan finnas etablerade forum för frågor om offentlig-ideell samverkan inom ramen för samverkan lokalt, regionalt eller nationellt där dessa frågor kan diskuteras.

Nedan följer några exempel på frågeställningar att beakta inför samarbete med frivilligorganisationer, i synnerhet då en offentlig aktör överväger samarbete med andra ideella organisationer än frivilliga försvarsorganisationer.

Tabell 1. Frågor att beakta inför samarbete med frivilligorganisationer

Förmåga	Frågeställningar
Ledning	Hur styr organisationen sin verksamhet? Finns det lämpliga arbetsätt för planering och uppföljning?
Administration	Ska organisationen i samverkan med uppdragsgivaren hantera medlemmar, kompetensregister, ekonomisk redovisning m.m.? Eller gör organisationen detta självständigt?
Rekrytering	Kan organisationen rekrytera och behålla frivilliga i tillräcklig omfattning? Är förmågan uthållig?
Relevans	Har organisationen förmåga att upprätthålla och uppdatera sin kompetens inom de sakområden som den verkar inom?
Ekonomisk uthållighet	Hur finansierar organisationen sin verksamhet? Har den långsiktig förmåga att finansiera sin verksamhet?
Förankring	Är organisationen förankrad i (relevant del av) samhället? Är den trovärdig och har den förmåga att mobilisera vid behov?
Säkerhet	Vilka förutsättningar har organisationen ur ett säkerhetsperspektiv? Har organisationen en värdegrund och stämmer den överens med din organisations uppdrag?

• Säkerhet och lämplighet

Inom ramen för behovsanalys och planering är det viktigt att noggrant bedöma när, hur och var i verksamheten som frivilliga förstärkningsresurser är lämpliga, bland annat med hänsyn till säkerhetsfrågor.

De frivilliga försvarsorganisationerna har enligt frivilligförordningen i uppdrag att genomföra lämplighetskontroll av frivilliga som kan bli aktuella för uppdrag hos en offentlig aktör inom totalförsvaret. Det finns alltså en reglering för lämplighetsbedömning när det gäller medlemmar i dessa organisationer. Därutöver kan utbildade frivilliga

från organisationerna teckna frivilligavtal för tjänstgöring i totalförsvaret och har beredskap att teckna anställningsavtal om insats vid fredstida kriser. Avtalsreglerad samverkan öppnar för möjligheten att genomföra säkerhetsprövning enligt 3 kap. 1 § säkerhetskyddslagen (2018:585).

I rutan under finns exempel på risker och hot som är särskilt relevanta gällande frivilliga förstärkningsresurser, i synnerhet frivilliga från övriga ideella organisationer eftersom det inte alltid ingår någon lämplighetsbedömning av dem i rutinen.

Exempel på risker och hot

Förtroende

Allmänhetens förtroende för offentliga aktörers arbete är fundamentalt för verksamheten och förtroende kan därför ses som en skyddsvärd tillgång. Det är viktigt att se till att de frivilliga kontinuerligt får ta del av verksamhetens uppdateringar och nyheter så att de har förutsättningar att agera som representanter för verksamheten på ett förtroendefullt sätt.

Säkerhetsskydd

Om frivilliga inte givits tillräckliga förutsättningar att tillgodogöra sig kunskap om den offentliga verksamhetens rutiner och säkerhetsarbete kan de vara särskilt sårbara ur ett säkerhetsskyddsperspektiv. Mot bakgrund av en analys av relevanta hot och risker är det i den egna verksamhetens arbete med säkerhetsskydd relevant att ställa sig frågorna:

- För vilka ändamål och i vilken del av verksamheten är det lämpligt eller olämpligt att använda sig av frivilliga?
- Vilka ytterligare risker, och senare åtgärder, tillkommer av att verksamheten nyttjar frivilliga?

Säkerhetspolisen tillhandahåller vägledning i säkerhetsskyddsanalys.¹³ Säkerhetsskyddsanalysen ska beskriva åtgärder för skydd av den säkerhetskänsliga verksamheten inom följande områden:

Personalsäkerhet och informationssäkerhet

Det kan vara svårt att säkerställa aktuell kompetens, vidmakthålla kunskap och ha personkännedom om deltidstjänstgörande personal såsom frivilliga. Ur ett informationssäkerhetsperspektiv är det ett problem att frivilliga ofta har en begränsad kommunikation med den offentliga verksamheten. Säkerställ därför att det finns tydliga rutiner för informationsdelning och kommunikation med den frivilliga personen då hen inte tjänstgör. Det ska också finnas rutiner för hur frivilliga kan kommunicera med den offentliga aktören och varandra utan att riskera att säkerhetskänslig information röjs.

Fysisk säkerhet

Säkerställ att det finns tydliga rutiner för den frivilliga personen gällande exempelvis tillträde, nycklar och larm. Vad ska hen ha tillträde till och när ska hen ha tillträde till det?

13. Säkerhetspolisen (2019). *Vägledning i säkerhetsskydd: Säkerhetsskyddsanalys*. <https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.7acd465e16b4e0e54c650/1560777315922/Vagledning-Sakerhetsskyddsanalys.pdf>.

Upprätta strukturer för samverkan

Samverkan med de frivilligorganisationer som blir aktuella när behovsprövningen och frivilliginventeringen är genomförd kan ske på olika sätt, men bör vara en systematisk process som länkar in i den ordinarie planeringen för aktörens arbete med civil beredskap.

En viktig del av planeringsarbetet är att tydligt beskriva följande områden:

- Vilken roll och vilka uppgifter ska de frivilliga ha?
- Hur ska de ledas?
- Hur ska de kallas in? Vid vilken typ av händelser? Av den offentliga verksamheten eller av frivilligorganisationen?
- Vilka villkor ska gälla?
- Hur ska övningar genomföras?
- Hur ska kompetensen hos de frivilliga säkerställas?

När det gäller frivilliga försvarsorganisationer besvaras flera av dessa frågor genom dialog och kontinuerlig samverkan. Dialogen kring behoven utgör sedan grunden för organisationernas ansökan om uppdragsersättning från anslag 2:4 Krisberedskap (för mer information om dialogprocessen, se kapitel 4 i denna vägledning).

Det är också viktigt att den offentliga aktören anpassar sin organisations arbetsätt och rutiner så att frivilliga vid behov kan integreras i verksamheten. Det kan gälla saker såsom:

- Anpassa delegationsordningar och ledningsuppdrag så att de omfattar ansvar för att leda frivilliga där så är lämpligt.
- Fastställa befogenheter och rutiner för att kalla in frivilliga för tjänstgöring.
- Teckna övergripande överenskommelser med frivilligorganisationen, när så är lämpligt.
- Teckna avtal för tillfälliga anställningar, när så är lämpligt.
- Planera för hur eventuella spontaninsatser ska hanteras.

Kommande steg i vägledningen kommer att behandla flera av dessa punkter mer ingående, men det är viktigt att redan i analys- och planeringsstadiet lämna tillräckligt utrymme för att kunna involvera frivilliga i utbildning, övning och insats. Planeringen kan innebära att avtal ska ingås med frivilliga eller överenskommelser med frivilligorganisationer (se kapitel 3 i denna vägledning), eller att verksamheten behöver förbereda rutiner för att effektivt kunna ta emot och integrera de frivilliga i aktörens arbete vid insats.

Mer resurser finns på webben!

På webbsidan för vägledningmaterialet msb.se/frivilliga finns länkar till vidareläsning och fördjupning. Resurserna på webben uppdateras löpande.

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap